

BIBL. FAC. FIL. CL. I. I. I. - BUC.
INV. N. 1915 75

LUCEAFARUL

REVISTA PENTRU LITERATURA SI ARTA

UNIV. SUPERIOARA
BIBLIOTECA
3.12.0

Anul XIV.

No. 2.

București, 15 Ianuarie 1919.

APARE DE DOUA ORI PE LUNA

P 72

Prețul 3 lei.

P3024 78

INV 2010

Cronica

Generalul Berthelot în Transilvania

Călătoria generalului Berthelot, în provincia dezrobită, a avut probabil un scop îndoit: de informațiune și de propagandă pentru Franța în sensul bun al cuvântului. Acest din urmă scop a fost atins în mod desăvârșit. Venirea ofițerilor francezi nu a putut să creeze în Transilvania dragostea pentru Franța, sentiment care există de mai înainte, dar ea a făcut-o să izbucnească cu puterea unei pasiuni tainice și multă vreme încătușate. Temperamentul ardelenesc, mocnit și greoiu, nu-și schimbă repede simpatiile și antipatiile, dar cine a cucerit odată inima noastră poate să se bizuiască pe ea ca pe o temelie de granit. Nevroza deselor schimbări politice, asalturilor ușoare dela o filă la alta este la noi necunoscută; nicăiri în Europa, Franța nu are astăzi un prieten mai convins și mai fanatic ca poporul românesc din Transilvania.

Al doilea scop al călătoriei generalului Berthelot, *informațiunea*, nu era așa de ușor de atins. Ea implică până la un punct chiar o primejdie. Trecând din cauza scurtimei timpului numai prin orașe — Timișoara, Arad, Oradea-Mare, Sătmar, Cluj, Sibiu, Brașov — ilustrul nostru aliat putea să aibă impresiunea falsă, chiar surpriza neașteptată a unei țări nu românești, ci germano-ungurești. Lunga stăpânire străină nu putuse să distrugă blocul etnic al miilor de sate românești, dar a izbutit să prefire între ele zeci de orașe și orașele străine, flori de seră ale unei politici de metodică supra-alimentare din bugetul Statului.

Sarcina ce se puneă pentru fruntașii noștri din Transilvania cu ocazia călătoriei lui Berthelot era de a pune în evidență caracterul românesc al provinciei în ciuda mediului și atmosferei străine din orașele ardelenice. Această problemă dificilă a fost și ea pe deplin rezolvită. Dacă Mohamed nu a putut să meargă la munte, muntele a venit la Mohamed. Fruntașii noștri au mobilizat poporul satelor pentru întâmpinarea iubitului oaspete. La toate gările, în toate orașele mii și zeci de mii de țărani români au venit să-l întâmpine cu bucurie.

În Banat chiar unde sârbii au încercat totul spre a „ascunde” românismul provinciei, un incident interesant a desvălit generalului Berthelot vioiciunea și sclipirea spiritului popular românesc. Într-una din gările bănățene, un țărân îi prezintă un copil cu expresia față de o inteligență redusă.

— Domnule General, zise el, vezi pe acest

copil? Iacă, școala ungurească a Contelui Appony l-a prostit așa!

Sângerosul incident din Arad a arătat oaspeților francezi încă odată ferocitatea răzbunării unui popor detronat din înălțimea hegemoniei sale tiranice. Dar el a demonstrat încă odată că față cu mulțimile ungurești ale orașului, românii concentraseră masele nesfârșite ale unei țărâni care nu mai înțelege să fie reprezentată de târgurile străine.

Nicăiri însă această luptă surdă între orașul străin și artificial și satele de un românism străvechiu și băstinaș nu s'a ilustrat mai bine ca la Sibiu. Manifestația populară, demonstrarea *ad oculos* a caracterului românesc al acestui ținut a îmbrăcat aici forma unui strălucit cortej etnografic care a defilat pe dinaintea generalului Berthelot. Într-o zi memorabilă, inundată de lumina unui soare primăvărat, în piața cea mare a orașului prin fața unei tribune împodobite, a defilat în cortej neîntrerupt poporul românesc venit din vreo șaptezeci sate. Cu steaguri franceze și românești, fiecare sat în frunte cu figura respectabilă și energică a preotului — simbol al organizației naționale — mergând în strae de sărbătoare, într-o ordine și disciplină desăvârșită, însuflețită totuși de spontaneitatea și căldura manifestațiilor pentru Franța și pentru ilustrul ei fiu, cortegiul etnografic al celor 35—40.000 de țărani, bărbați și femei, pe jos, călări și în căruțe avea ceva din splendoarea și variațiunea multicoloră a unui lung și bogat covor de țesături naționale.

Portul țărănesc în ținutul Sibiului cu simplitatea rafinată a formelor și culorilor sale a avut o zi de sărbătoare. În aceeași zi un cortej mai mic, de cincisprezece sate, a defilat la Săliște — vestita Săliște — prin fața generalului francez. Jocuri naționale: *Călușerul*, *Bătuta*, *Învârșita* au încheiat cortegiul etnografic la Sibiu ca și la Săliște.

La Săliște protopopul Lupăș cunoscut istoric, una din figurile cele mai distinse ale vieții intelectuale și culturale din Transilvania — a avut fericita inspirație de a întâmpina pe generalul francez cu o cuvântare redactată într-o latină elegantă și impecabilă. Eră simbolul de întâlnire al unor frați înstrăinați și regăsiți în graiul mamei lor comune.

Cortegiul etnografic dela Sibiu a avut, pe lângă elementul lui de pitoresc, desigur și o semnificație politică. El a fost mobilizarea satelor românești — împotriva orașelor cari întunecau vederea limpede a străinului. A fost pare că răzvrătirea pașnică, și victorioasă a fundurilor

GENERALUL BERTHELOT IN ARDEAL

Cortegii etnografice

GENERALUL BERTHELOI IN ARDEAL

Călușari
Femei din jurul Sibiului

innăbușite, a munților, văilor și câmpiilor, a naturii însăș împotriva unei *culturi* străine și asupra intrarea în orașe a miilor de țărani, în rânduri de bătaie, ordonate și energice, anunță pare că invaziunea elementului românesc pe pământul orașelor, oprit până acuma, ea a fost primul act de cucerire a cetăților înstrăinate. În simbolismul marșului triumfal al batalioanelor de țărani în fața uniformei franceze dezrobitoare vedeam pare-că întoarcerea noastră la cultura apusului și începutul unei noi epoci în viața orașelor din Transilvania — *epoca culturii latine*.

Gh. P.

cât, în fața pânzelor sau a gipsului să te întrebi dacă această manifestare nu cumva e o nebunie — socotim, noi, că nici un câștig moral și nici o contribuție, la artă, nu se poate aduce astfel. Pagubă însă, da; — îndeosebi asupra elementelor tinere, necoapte, — înrâurind, cum tot înrâuriți au fost și acești „nouvatori“ de alții ca domniile lor printre străinii unde s'au dus să se adape sufletește, la luminile premergătorilor, și de unde s'au întors beți de viciul corupției școalei noi întemeiate de neisprăviți ca: *Kisting, Russell, Severini* și toți *Boccioni* din această categorie.

Cauza determinantă la răsvrătire, a acestora,

GENERALUL BERTHELOT IN ARDEAL

Primirea în Săliște
Defilarea bărbaților în Sibiu

PLECAREA GENERALULUI BERTHELOT DIN SIBIU

Revista „Zeccefüraj”